

THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON THE FLORA OF UZBEKISTAN

Khamidova Dildora Abduhakimovna-Senior Lecturer of the Department of Interior Design, Samarkand State University of Architecture

Abstract. Globally, climate change is posing significant difficulties that impact ecosystems, agriculture, and water resources in different ways. In Uzbekistan, a nation that is extremely susceptible to climate change, the effects on flora are dire. This article looks at how Uzbekistan's climate is changing and what it means for plant life. Experts stress that in order to stop harmful climate change, carbon emissions must be reduced.

ВЛИЯНИЕ ИЗМЕНЕНИЯ КЛИМАТА НА ФЛОРУ УЗБЕКИСТАНА

Хамидовой Дилдора Абдухакимовна-старшего преподавателя кафедры “Дизайн интерьера” Самаркандского государственного архитектурно-строительного

IQLIM O'ZGARISHINING O'ZBEKISTON FLORASIGA TA'SIRI

Xamidova Dildora Abduhakimovna -Mirzo Ulug'bek nomidagi Samarqand Davlat Arxitektura va Qurilish universiteti “Interyer dizayni” kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Global miqyosda iqlim o'zgarishi ekotizimlar, qishloq xo'jaligi va suv resurslariga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatadigan jiddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda. Global miqyosda iqlim o'zgarishi ekotizimlar, qishloq xo'jaligi va suv resurslariga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatadigan jiddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda. O'zbekistonda iqlim o'zgarishiga o'ta seavhum. Global miqyosda iqlim o'zgarishi ekotizimlar, qishloq xo'jaligi va suv resurslariga turli yo'llar bilan ta'sir kk.

Global miqyosda iqlim o'zgarishi ekotizimlar, qishloq xo'jaligi va suv resurslariga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatadigan jiddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda. O'zbekistonda iqlim o'zgarishiga o'ta sezgir bo'lgan, o'simlik dunyosiga ta'siri juda katta. Ushbu maqolada O'zbekiston iqlimi qanday o'zgarib borayotgani va bu o'simlik hayoti uchun nimani anglatishi ko'rib chiqiladi. Mutaxassislarning ta'kidlashicha, zararli iqlim o'zgarishini to'xtatish uchun uglerod chiqindilarini kamaytirish kerak

Qishloq xo'jaligi va suv resurslariga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatadigan jiddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda. O'zbekistonda iqlim o'zgarishiga o'ta sezgir bo'lgan, o'simlik dunyosiga ta'siri juda katta. Ushbu maqolada O'zbekiston iqlimi qanday o'zgarib borayotgani va bu o'simlik hayoti uchun nimani anglatishi ko'rib chiqiladi. Mutaxassislarning ta'kidlashicha, zararli iqlim o'zgarishini to'xtatish uchun uglerod chiqindilarini kamaytirish kerak. Uglevodorodlarni quyosh, shamol va suv energiyasi kabi ekologik toza manbalar bilan almashtirish qanchalik muhimligi ta'kidlangan. Insho, shuningdek, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va iqlimga chidamliligini oshirish uchun 2050 yilgacha uzoq muddatli rejalarni tuzish zarurligini ko'rib chiqadi. O'zbekistonda iqlim o'zgarishi cho'llanish va yer degradatsiyasini kuchaytiradi, bu esa bioxilma-xillikka ta'sir ko'rsatadi. Maqolada iqlim o'zgarishining o'simliklarga ta'sirini yumshatish bo'yicha bir nechta takliflar mavjud. Ushbu topilmalar o'simliklarning o'zgaruvchan muhitda o'simliklarning chidamliligini kuchaytirish va ularni iqlim

o'zgarishiga moslashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Kalit so'zlar: O'zbekiston, iqlim o'zgarishi, o'simliklar, muammolar, ekotizim. Kirish O'zbekistondagi iqlim o'zgarishi mavzusi dolzarb bo'lib, mamlakat ichidagi shahar hayotining bir necha jabhalariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Markaziy Osiyoda joylashgan O'zbekiston janubdagi qurg'oqchil cho'llardan shimoldagi Alpintaqalarigacha bo'lgan turli iqlimga ega.

[1]. O'zbekistonda iqlim o'zgarishining asosiy oqibati-bu ob-havoning og'ir hodisalari, jumladan qurg'oqchilik, suv toshqini va bo'ronlarning paydo bo'lishi va zo'ravonligining oshishi

[2]. Binobarin, bu qishloq xo'jaligi mahsuldorligining pasayishiga, suv ta'minotining kamayishiga va tabiiy ofatlarga nisbatan zaiflikning kuchayishiga olib keladi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining iqlim o'zgarishi bo'yicha doiraviy Konvensiyasi (UNFCCC) va Kioto protokoli O'zbekiston ushbu masalalarni hal qilishda faol ishtirok etayotgan xalqaro iqlim kelishuvlaridan biridir

[3]. Ushbu kelishuvlar asosida O'zbekiston issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish va iqlim o'zgarishi ta'siriga moslashish strategiyasini amalga

oshirmoqda. Bundan tashqari, O'zbekiston birlamchi energiya manbalariga bo'lgan ishonchni kamaytirish va issiqxona gazlari chiqindilarini kamaytirish uchun quyosh va shamol energiyasi kabi barqaror energiya manbalarini rivojlantirishga mablag' ajratmoqda [4,5]. Iqlim o'zgarishi-bu bizning xalqimiz uchun muhim muammo bo'lib, barcha tashkilotlarni ushbu muammoni faol hal qilishga va dinamik iqlim sharoitida barqaror o'sishga intilishga undaydi. O'zbekistonda iqlim o'zgarishining o'simliklarga ta'siri haqidagi [6,7] ilmiy maqolalar natijalari o'zgaruvchan iqlim sharoitining o'simliklar hayotiga ta'sirini o'rganish muhimligini, shuningdek, o'simliklarni iqlim o'zgarishining salbiy ta'siridan moslashtirish va himoya qilish strategiyasini ishlab chiqish zarurligini ta'kidlaydi. Yaqinda O'zbekistonda g'ayritabiiy issiqlik ko'plab muammolarni keltirib chiqardi. Birinchi navbatda, u qishloq xo'jaligi mahsuldorligi va bir necha o'simliklar[21] o'limi bilan bir qatorda pasayishiga olib keldi. Ikkinchidan, yuqori havo harorati tufayli tabiatga katta zarar etkazadigan o'rmon yong'inlari soni ko'paydi. Uchinchidan, g'ayritabiiy issiqlik inson salomatligiga salbiy ta'sir qiladi. Yaqinda anormal sovuq O'zbekistonda o'simliklarga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Birinchi, past haroratlarda o'simliklarning o'limiga olib kelishi mumkin, ayniqsa bunday sharoitlarga moslashtirilmagan. Ikkinchidan, sovuq o'simliklarning o'sishini sekinlashtirishi va hosilni kamaytirishi mumkin. Uchinchi, sovuq tuproqni unumdor qilishi mumkin, bu ham o'simliklarning o'sishiga salbiy ta'sir qiladi. Umuman olganda, g'ayritabiiy sovuq-bu jiddiy tahdid va o'simliklarni uning ta'siridan himoya qilish choralarini talab qiladi. Biroq, past haroratlarda omon qoladigan ba'zi turlar mavjud. Misol uchun, archa va qarag'ay kabi ignabargli daraxtlarning ayrim turlari -30 daraja Selsiygacha bo'lgan sovuqdan omon qolishi mumkin. Atirgul va Gortenziya kabi ba'zi butalar, agar ular sovuqdan himoyalangan bo'lsa, omon qolishi mumkin. Xulosa Tadqiqot materiallarini tahlil qilib, biz quyidagi xulosalarga keldik, xususan: O'zbekistonda iqlim o'zgarishining manzarali o'simliklarga ta'siri ko'p qirrali. Yuqori harorat va yog'ingarchilikning o'zgarishi o'simliklarning o'sishi va kamolotiga, shuningdek kasallik va zararkunandalarga qarshi turish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Bundan tashqari, yog'ingarchilik naqshlarining o'zgarishi qurg'oqchilik va toshqinlarning paydo bo'lishi va zo'ravonligining o'sishiga olib kelishi mumkin, shuning uchun o'simliklarga zararli ta'sir ko'rsatadi.

Dekorativ o'simliklarning rivojlanayotgan iqlim sharoitlariga samarali moslashishini ta'minlash uchun naslchilik ishlarini olib borish va parvarishning innovatsion usullarini joriy etish zarur. O'zbekistonda g'ayritabiiy sovuq ob-havoga qarshi kurashish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin: - o'simliklarni izolyatsiya qilish: iliqlikni saqlashga va o'simliklarni sovuqdan himoya qilishga yordam beradigan maxsus boshpanalardan foydalanish; - o'simliklarni oziqlantirish: o'simliklarning yangi sharoitlarga tezroq moslashishiga va sovuqqa chidamliligini oshirishga yordam beradigan o'g'itlarni qo'llash; - tuproqni muhofaza qilish amaliyoti issiqlik va namlikni ushlab turishni kuchaytirish uchun tuproqqa somon yoki qipiq kabi organik materiallarni qo'llashni o'z ichiga oladi. to'g'ri sug'orish: tuproqni ortiqcha sug'orishdan saqlanish, bu esa ildizlarning muzlashiga olib kelishi mumkin; - tegishli o'simlik navlarini tanlash: o'zbek sharoitiga moslashtirilgan va past haroratga bardosh beradigan navlardan foydalaning. O'zbekistonda g'ayritabiiy issiqlikka qarshi kurashish uchun quyidagi choralarni ko'rish mumkin: - soya yaratish: soyani yaratadigan va o'simliklarni to'g'ridan-to'g'ri quyosh nurlaridan himoya qiladigan daraxtlar va butalarni ekish;

ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Xamidova Dildora Abduxakimovna, Mustaev Baxrom Baxodirovich Rif parkovoy, ki otdixa Xarkovskiy avtomobilno-dorojniy nasionalniy universitet, 20152012. "Развитие исторического формирования парковой культуры и отдыха" D.A Xamidova, B.B Mustaev Pokolenie budushego: vzglyad molodix uchenix-2015, 202-2043.
2. "Туристско-рекреационные системы и их роль в социально-экономическом развитии государства" D.A. Xamidova, M.M. Xaydarova, N. Safarova Budushee nauki-2017, 253-2754. Sicheva, a.v.
3. Сычева, а.в. Ландшафтная архитектура : учеб. Пособие а.в. Сычева. – м., 2004. –87 с
4. Raximov K.D. Bog'–parklarni loyihalashning zamonaviy yo'nalishlari // o'quv qo'llanma. –toshkent: mchj "mashur press nashriyoti", 2015. –384b.